

Pretentieuze vlag, dubieuze lading – onderzoeksantekeningen op een rijtje

Een onderzoek van mij naar de toepassing van onderlinge kindmassage op basisscholen was de cover story van het tijdschrift *Skepter* dat verscheen op 28 mei 2009. “Verplichte knuffelhormonen” heet het. *Skepter* is het tijdschrift van de Stichting Skepsis met een kritische kijk op dubieuze theorieën. Niet altijd alleen maar negatief, want in dezelfde [Skepter](#) stond een tamelijk positief artikel over mindfulness. Dat heeft te maken met meditatie.

Mijn onderzoek is relevant, omdat duizenden kinderen op school met onderlinge kindmassage te maken hebben. Kinderen [masseren elkaar](#) een paar keer per week, tijdens de les, over de kleren, op de rug. In Amsterdam, Deventer, Hengelo, Santpoort Zuid, Haarlem, Gouda, Stiens, Silvolde, Warnsveld, Woensdrecht, en later naar verwachting in Huijbergen, Hoogerheide, Putte en Ossendrecht. Ook bij de Laurentius Stichting uit Delft, die al begonnen is het in te voeren op sommige van haar 23 basisscholen in Delft, Midden Delfland, Den Haag, Rijswijk, Pijnacker/Nootdorp, en Lansingerland. Soms voordat er voor ouders een informatieavond werd georganiseerd. Meer scholen moeten volgen. Ook mijn kinderen zouden eraan (erin?) moeten geloven. Uit mijn onderzoek komt een heel andere visie voort dan de Laurentius Stichting naar de ouders uitdraagt, namelijk dat het gaat om een onbewezen therapie uit het alternatieve circuit, van mensen met minder kwalificaties dan ze pretenderen. De scholenstichting presenteerde het als een onderwijsmethode met bewezen werking, afkomstig van deskundigen. En als je het niet ziet zitten, dan moet je maar een andere school zoeken, zei de directeur van mijn basisschool tot begin juni. Een maand later is het gelukkig zo dat ouders mogen aangeven dat ze het niet willen. Want opeens denken ze dat de kindmassages toch niet zoveel uitrichten.

Presentatie

De scholenstichting kocht de methode van Touching Child Care, onderdeel van Onderwijs Maak Je Samen uit Helmond. Hun presentatrice werd door onze basisschool voor een informatieavond die ik bijwoonde aangekondigd als “deskundige op het gebied van de pedagogiek”. Ik heb aan de begeleider van onze school (te vinden in de schoolgids) gevraagd wat ik dan mag verwachten. Ze zei dat gebruikelijk is dat een pedagoog universitair opgeleid is, of een hbo master opleiding heeft. Een pedagoog met alleen hbo is een “pedagogisch medewerker”. De presentatrice studeerde aan de Fontys hogeschool, en is dus niet te beschouwen als een volwaardig pedagoog. Ze noemt zich evenwel zelfs orthopedagoog, o.a. tegenover vertegenwoordigers van de Laurentius Stichting, en op de website van Onderwijs Maak Je Samen, het moederbedrijf van Touching Child Care. Een orthopedagoog is, volgens mijn bron, een pedagoog die zich heeft specialiseerd in

kinderen die wat mankeren. De meer gangbare vertegenwoordigers van sociaal-emotionele leerprogramma’s, Uitgeverij Zwijsen en Leefstijl van de Stichting Lions Quest Nederland stipte de presentatrice kort aan: “Zwijsen en Leefstijl zijn commercieel. Het zijn heel dure methodes.” Bij Touching Child Care is ook geen andere volwaardige pedagoog betrokken, volgens informatie van de directeur van het bedrijf.

Medisch

In de presentatie van de ouderavond ging het erg over medische zaken. De kinderen op onze school lijden aan een disbalans in de hersenen, veroorzaakt door “huidhonger, en drukte en de invloed van media en het computertijdperk”. Er werd zelfs een plaatje van de hersenen getoond. Een van de oprichters, en samenstellers van de presentatie op de ouderavond is dan ook een medicus: een fysiotherapeut. “Touching Child Care probeert de door de massage verkregen fysiologische effecten met een specifieke vorm van pedagogisch-didactisch handelen te bewerkstelligen in een klassensituatie”, staat op de website. Het gaat allemaal om het vrijmaken van het hormoon oxytocine in de hersenen. Het zogenaamde “knuffelhormoon”. De methode zou een barrière opwerpt tegen stress, leiden tot beter slaapgedrag, leiden tot toename van concentratievermogen, leiden tot betere leerprestaties en zelfs tot versterking van het immuunsysteem. Geweldig! Minder griep en verkoudheid! Allemaal zogenaamd bewezen in wetenschappelijk onderzoek. Na contact met Touching Child Care zijn veel claims afgezwakt en aangepast. Dat allemaal, en het gebruik van de term “orthopedagoog” (een pedagoog die zich bezighoudt met kinderen die wat mankeren) wijst op een medische behandeling. Op een school kun je natuurlijk een pedagoog verwachten, maar met een orthopedagoog veronderstel je dat kinderen wat mankeren.

De Hersenstichting wees mij dan ook op de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO). Hoe raar het ook klinkt, de definitie die daarin staat past bij de informatie die de ouders kregen. Tenminste, als ik de beweringen van Touching Child Care serieus neem. Het is een bedrijf dat zich bedient van medische documentatie en claims, met zelfs officieel geregistreerde medici, gericht op het verkrijgen van fysiologische effecten bij schoolkinderen, vanuit een medische diagnose. De wet heeft het over “alle verrichtingen – het onderzoeken en het geven van raad daaronder begrepen – rechtstreeks betrekking hebbende op een persoon en ertoe strekkende hem van een ziekte te genezen, hem voor het ontstaan van een ziekte te behoeden of zijn gezondheidstoestand te beoordelen.” Iedereen mag medische handelingen verrichten, dus daarom zijn er van die wetten om een en ander in goede banen te leiden. Ik begrijp inmiddels dat de Laurentius Stichting vindt dat die wet, en die definitie,

helemaal niet van toepassing is, maar ik heb geen argumenten gekregen. Vergelijk het met reiki, een alternatieve (of paranormale) therapie, waarbij niet eens wordt gemasseerd. De Reiki Vereniging Benelux zet in haar ethische code¹ dat de WGBO van toepassing is. Wel zo veilig, omdat behandelaars dan degelijke informatie moeten geven, en ook informatie moeten inwinnen over de geestelijke en fysieke gesteldheid. Ouders moeten individueel vooraf toestemming geven, en alleen een informatieavond is onvoldoende om hele schoolklassen te onderwerpen aan een massageregime. Uiteindelijk gaat de onaantastbaarheid van het lichaam vóór, een grondrecht.² Uiterste zorgvuldigheid is geboden, want het gaat om kinderen. Al is het misschien raar dat de WGBO hier zo voor de dag komt, massage is ook niet iets waar je aan denkt als je het over onderwijs hebt. Als je allemaal medische referenties gebruikt, gedragsverandering van leerlingen niet wil door kennisoverdracht en opvoeding, maar door fysiek ingrijpen, dan moet je niet klagen als iemand de WGBO noemt. Het is toch ook alleen een waarborg? Zo irrelevant zijn de in de wet genoemde eisen niet. Vergelijk het met lichamelijke opvoedingslessen. Daarvoor worden nadere eisen gesteld in de Wet op het Primair Onderwijs³. Over ingrijpen in de fysiologie van kinderen, of stimuleren van de productie van bepaalde hormonen via massage staat daar niets. Waarborgen als in de WGBO dienen de veiligheid.

Alternatief

De Inspectie Volksgezondheid zegt dat er twee soorten gezondheidszorg zijn. De reguliere, gebaseerd op rede en bewijs. En de alternatieve, de rest. Dat is geen vervelende diskwalificatie, maar gewoon de algemene aanduiding. Dat zie je op andere plaatsen terug. Gewone medicijnen kunnen pas geregistreerd worden als ze getoetst zijn op werking, en ze aanvaardbare bijwerkingen hebben. Alternatieve geneesmiddelen worden alleen getoetst op schadelijkheid, net als snoep en speelgoed.

Bij de methode voor kindmassage van Touching Child Care was, zoals in mijn artikel besproken, iemand betrokken die vooral alternatieve en paranormale therapieën toepast. Hoewel ze in februari 2009 van de site werd verwijderd als contactpersoon, moet haar invloed niet worden onderschat. In Deventer Nieuws van 21 februari 2006 staat ze nog genoemd als een van de drie dragende krachten van de methode, naast de twee auteurs van de presentatie die ik zag op 10 februari op mijn basisschool.

De informatieavonden voor ouders worden altijd gegeven door een deskundige in de pedagogiek, en een deskundige op het gebied van kindmassage. De eerdere genoemde

¹ www.reikivereniging-benelux.com/index.php?id=201

² Artikel 11 van de Grondwet, zie de toelichting op www.grondweteuropa.nl/9326000/1f/j9vvginazrhmix9/vgrnb lu821m2

³ www.st-ab.nl/wetten/0725_Wet_op_het_primair_onderrwijs_WPO.htm, artikel 3 lid 2

presentatrice is aangesloten bij de Nederlandse Federatie Gezondheidszorg, die de reguliere gezondheidszorg (uw dokter, tandarts, enz.) een “exclusieve wereld op zichzelf [...] met ‘ziekmakende effecten’ en veel voorkomend ‘machtsmisbruik’” vindt.⁴ Het alternatieve circuit, concludeer ik daaruit. De deskundige in de kindmassage was op mijn informatieavond iemand die door Touching Child Care zelf was opgeleid, dus voor zover ik begrijp zonder erkende opleiding. Touching Child Care laat bovendien afgestudeerden van Holos toe, een academie voor massagetherapie.⁵ Die zegt op de website zowel met alternatieve als reguliere docenten te werken. “De vierjarige opleiding tot massagetherapeut is als hbo-opleiding erkend door de koepelvereniging FONG, Federatie Opleidingen in de Natuurlijke Geneeswijzen.” Vreemd, ik dacht dat erkenning bij het ministerie lag. En inderdaad legt FONG op haar website uit dat ze streven naar “hbo-niveau”. Als Nederlandse scholen de massage willen invoeren is er grote kans dat ouders, kinderen en leerkrachten te maken krijgen met deze niet-erkende masseurs.

In de presentatie werd het logo van de Hersenstichting gebruikt, en een plaatje geleend van de website van die goede-doel-stichting⁶, waarvoor veel ouders wel eens geld in de collectebus doen. Het lag dus voor de hand de Hersenstichting naar de presentatie en informatie te laten kijken. Hun deskundigen doen dat allemaal af als “hersenmythes”, waar ze juist tegen strijden. Ze zijn een beetje boos op dat misbruik van hun logo, want de echte informatie uit hun brochures komt niet aan de orde op zo’n ouderavond, en wel een “hersenmythe” onder hun vlag. In een vroege fase van mijn onderzoek heb ik mijn ontdekkingen voorgehouden aan Touching Child Care, en daar heeft men de website flink aangepast. O.a. de bewering over het immuunsysteem is verdwenen. De directeur geeft toe dat het een onbewezen methode is. Ook een woordvoerder van de Laurentius Stichting gaf toe dat het onbewezen is, maar hij vond dat niet zo erg.

Ik vond in mijn onderzoek helemaal geen onderbouwing voor de beweringen van Touching Child Care. Op de veel geciteerde enorme groei van gemasseerde premature baby’s, die vaak wordt genoemd in artikelen over kindmassage, blijkt flink wat af te dingen. Onderlinge massage kan zelfs pesten bevorderen. Veel onderzoeken zijn niet goed uitgevoerd, of niet relevant voor gezonde Nederlandse schoolkinderen. Allicht gaat het beter met Bulgaarse weeskinderen als ze af en toe worden gemasseerd (of aandacht krijgen, en regelmatig een aai over de bol), ten opzichte van niet aangeraakt worden. Hoe vergelijkbaar is dat met onze kinderen in het algemeen?

⁴ www.de-nfg.nl/gezondheidsvisie.html

⁵ www.holos.nl

⁶ www.hersenstichting.nl/dyn_content/files/pdf/anatomie_e_n_functies_van_de_hersenen.pdf

De Deense vereniging van skeptici (zuster van de Stichting Skepsis, uitgever van het blad dat mijn onderzoek publiceerde) weet te melden dat in Denemarken weliswaar veel scholen meedoen aan “taktil rygmassage”, maar dat is in het kader van een onderzoek van 2008-2011 om te zien of het werkt tegen pesten. Dan kun je zeggen, okay, doen we ook in Nederland op die scholen, gewoon kijken of het werkt. Maar dan kom je in de knel met de Wet Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met mensen⁷: “wetenschappelijk onderzoek: medisch-wetenschappelijk onderzoek waarvan deel uitmaakt het onderwerpen van personen aan handelingen of het opleggen aan personen van een bepaalde gedragswijze”. Daar valt die klasmassage onder. Toestemming van ouders is weer nodig vooraf (art. 6). En er moet een arts betrokken zijn (art. 9). En nog veel meer voorwaarden waar het nu niet aan voldoet.

Van mij mag iedereen geloven in de heilzame werking van massage. Formuleer het dan als prof. Uvnäs-Moberg, wiens onderzoek zo vaak wordt opgevoerd om de effecten te “bewijzen”. Ze mailde mij: “To me it becomes more and more clear that massage is an efficient technique. [...] It is also clear that more controlled studies have to be performed to establish which effects and in which environments can be obtained from these treatments.” Het gaat dus om een onbewezen behandeling die nog in het onderzoeksstadium verkeert. Bij de toepassing op leerlingen met al die onbewezen claims kan ik dan niet anders dan concluderen dat het op gaat om een alternatieve therapie. Natuurlijk is iedereen vrij om therapieën te ondergaan, of op zijn kinderen toe te passen. Of die therapieën alternatief of regulier zijn doet er niet toe. Iedereen is vrij om te geloven in de werkzaamheid van alternatieve medicijnen, ook al is werking niet bewezen. In die keuze “ja” of “nee” moeten ouders wel weten dat orthopedagoog prof. Scholte van de Universiteit Leiden, die ook onderzoek doet op scholen van de Laurentius Stichting, onbewezen behandelingen afraadt.

Dwang

De Hersenstichting wijst bovendien op de groepsdruk en dwang van de schoolsituatie, waarbij van kinderen niet kan worden verwacht dat ze hun eigen grenzen kunnen aangeven. Aan ouders die onraad roken werd op de informatieavond gezegd: als kinderen niet meedoen vallen ze mogelijk “buiten de groep”. Betekent dat dat die kinderen meer gepest gaan worden? Dat de groepsdruk niet te managen valt? Zo vatten sommige ouders het wel op, hoorde ik. Die laten hun kinderen mede daarom meedoen.

Onderdeel van de presentatie is hoe eventuele weerstand bij kinderen wordt aangepakt. “Nee” is in ieder geval geen

“nee” en moet onder druk “ja” worden. Is dat een gezonde bijwerking van de behandeling?

Er zullen best kinderen zijn die druk zijn, of aan stress lijden, maar de kindertherapeut Jay Haley zei in 1973 al dat therapieën die de context (bijv. gezinssituatie) van kinderen niet meenemen, gedoemd zijn te mislukken.⁸ Zo maar hele schoolklassen onderwerpen aan een behandeling, zonder onderbouwing, is nutteloos.

Als ouders er eenmaal van weten, dan komt het wel goed, want er staan ze genoeg middelen ter beschikking om dit tegen te gaan voor hun kinderen. Binnen de Laurentius Stichting is dat problematisch. De massage was tot half juli verplicht. Wie het niet beviel, moest maar een andere school kiezen.

Onregelmatigheden

Onze basisschool verbood een neutrale samenvatting van mijn onderzoek voor in de schoolkrant: de andere visie die je kunt hebben op de behandeling, de alternatieve achtergrond van de presentatrice, het recht van ouders om de massage te verbieden, de kritiek van de Hersenstichting en prof. Scholte. In weerwil van de wens van de Inspectie Volksgezondheid om eerlijk te zeggen of achtergronden alternatief zijn of niet.⁹

De Laurentius Stichting noemt zich rooms Katholiek, en terwijl ik er niet naar zocht vond ik bar veel niet zo roomse praktijken.

- Op hun school voor speciaal onderwijs in Delft gebruiken ze “hart-brein-leren”. Een onbewezen methode die in de Volkskrant in oktober 2005 nog flink werd bekritiseerd. De Onderwijsinspectie oordeelt op 21 januari 2009 over deze school¹⁰: “De kwaliteit van het onderwijs op de Laurentiuschool voor Speciaal Basisonderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen. De inspectie heeft het toezicht geïntensiveerd.”
- Op de “Dag van de Leraar” in oktober 2008, waar 700 medewerkers aan deelnamen, kwamen drie opmerkelijke sprekers.
 - De al genoemde presentatrice van Touching Child Care, die zich op de site van Onderwijs Maak Je Samen “orthopedagoog” noemt.
 - Dan een “psychotherapeut”, die zich via een bureau laat verhuren waar de andere drie kopstukken kwalificaties hebben als “hypnose”, “numerologie”, “ervaren aurareader”, “ayurvedische massages”, en “energiehealing”. “Psychotherapeut” is een beschermde titel, en

⁸ Jay Haley, “In defense of child therapy”, in: Family Process, nr 12, 1973

⁹ www.igz.nl/burgersloket1/ietsweten/kwaliteit_zorgaanbieders/alternatievebehandelaars

¹⁰ www.onderwijsinspectie.nl/nl/home/Algemeen/zoeken/Zoek_op_scholen

⁷ www.st-ab.nl/wetten/0609_Wet_medisch-wetenschappelijk_onderzoek_met_mensen.htm

misbruik is strafbaar. Toen ik het hem vroeg mailde hij mij geen psychotherapeut te zijn.

- o En er was een "schoolcounselor" die op zijn website zegt dat hij een hbo-opleiding heeft. Hij geeft ook trainingen bij Adiona, de beroepsorganisatie van een van de oprichters van Touching Child Care. Tot zijn core-business hoort dat hij in specifieke gevallen de diagnose "paranormaal" stelt bij kinderen. Zijn diploma blijkt van een stichting te zijn die tot voor kort samenwerkte met een postbusuniversiteit die in de Verenigde Staten op de zwarte lijst staat. Het diploma is niet erkend.

Mijn probleem is niet zo zeer met alternatieve geneeswijzen, maar met de onregelmatigheden waarmee die vaak gepaard lijken te gaan. Ik zit ook niet met het gebrek aan kwalificaties op zich. Waarom tuigen die alternativo's zich mooier op dan redelijk is? Bijv. dat ze een bepaalde opleiding hebben, terwijl ze die niet hebben. Deze mensen hunkeren zo naar erkenning dat ze de werkelijkheid geweld aandoen. En dat is ook nog niet zo erg, als niet juist de Laurentius Stichting zo de nadruk legt op het pedagogisch klimaat. Zijn dat dan alleen maar woorden, praatjes voor de vaak? Is er geen kwaliteitscontrole? Is niet juist het bestaansrecht van een scholienstichting dat er meer kwaliteit wordt geleverd? Ben je niet doodsbang om zonder kwaliteitscontrole ook allerlei andere ongewenste invloeden op je pedagogisch klimaat toe te laten?

Toen ik de alternatieve invloeden ter sprake bracht bij de Laurentius Stichting vroeg mijn gesprekspartner waarom ik zo moeilijk deed. "Ik zie ook aura's." Waar maak ik mij druk om? En bovendien: "God kun je ook niet bewijzen". Een opmerkelijke uitspraak voor een rooms-katholieke stichting. Als ik gelovig was zou ik er een punt van maken. Een andere gesprekspartner vond dat de effecten van massage heel moeilijk of niet te bewijzen zijn, en "dus" mag een school het gerust invoeren. Ik hoop dat ik het goed weergeef, want de logica ontgaat mij. Een dialoog is dan moeilijk te voeren. Sterker, de directeur van onze school zei: "Ik ben er helemaal klaar mee. Als je dit niet wil met je kinderen, dan moet je maar een andere school kiezen."

Dat kan altijd, maar in een discussie met wat mensen uit mijn netwerk op LinkedIn werd gezegd: "De laatste decennia is in de vormingspsychologie uit herhaald diepgaand universitair onderzoek in meerdere landen voldoende naar voren gekomen, dat een belangrijk deel van je vorming als mens plaatsvindt in de groep leeftijdsgenoten waar je bij hoort of bij wilt horen, de 'peer group'. Daarbij staan je klasgenoten (onbewust) op de eerste plaats, nog eerder dus dan je vrienden in vereniging of op straat (ook al denk je zelf dat dit anders is). Het gezin speelt natuurlijk ook een belangrijke rol. Een school is dus meer dan feitjes leren alleen. Je wordt er deels ook als mens gevormd." Als kinderen van school

zouden moeten veranderen omdat ze niet mee willen doen aan een alternatieve therapie, is dat dus pedagogisch niet neutraal.

Bovendien ontslaat het scholen niet van hun verantwoordelijkheid. Ouders zijn wat mij betreft vrij om hun kinderen allerlei therapieën aan te doen, bewezen en onbewezen. Scholen zijn daar ook vrij in, mits ze er eerlijk over vertellen en het alleen toepassen op kinderen van ouders die vooraf en goed geïnformeerd hun handtekening zetten. Liefst buiten de lesuren. En ze moeten zorgen voor een aansprakelijkheidsverzekering, want een groot verzekeringskantoor in ons dorp dacht dat de gewone polis dit allemaal niet dekt. Want die gaat toch, heel raar, vooral over onderwijs. Staatssecretaris Dijkstra van Primair Onderwijs noemt dat "gewone vakken als taal, rekenen, geschiedenis, aardrijkskunde en gym". En als je je niet meer happy voelt met je rooms-katholieke signatuur, dan helpt het ouders als je gewoon "ayurvedisch", "esoterisch" of "alternatief" op je gevel plakt.

Gemeenten hebben hier weinig over te zeggen. Volgens het huis-aan-huisblad de Heraut ging de gemeenteraad van Lansingerland slechts tandenknarsend akkoord met de komst van De Kleine Kapitein, een school voor natuurlijk leren. Waarschijnlijk weer midden in een woonwijk. Zet die dingen toch op een veldje aan de rand van de gemeente, zou ik zeggen. De onderwijsvrijheid is dan gewaarborgd. Mensen die daarin geloven komen toch wel uit de wijde omtrek. Ook nog beter bereikbaar voor auto's. En laat scholen met een wijkfunctie een beetje van reguliere en algemeen aanvaarde snit zijn. Maar daar heeft de gemeente geen bevoegdheid toe. Denk er ook aan dat in de nieuwbouwwijken hier slechts twee scholienstichtingen dominant zijn: Laurentius en Spectrum (protestants-christelijk). Wil je iets traditioneel niet-gelovigs dan moet je ver fietsen. De keuzevrijheid van ouders is ondergeschikt aan de onderwijsvrijheid van de professionals.

Het is mijn strijd niet, want voor mijn kinderen heb ik het denk ik afdoende en naar tevredenheid geregeld, maar misschien wil een ander er iets mee. Dinsdag 9 juni praatte ik met een meisje hier uit de buurt, zus van een kameraadje van mijn zoon. Ze zit in groep 8. Haar moeder praat er elke dag over, zegt ze. "Waarom moeten ze jou masseren?" "Waarom vragen ze ons niets?" "Waarom is er geen informatieavond?" Die was er wel, maar niet iedereen is altijd aanwezig. Ouders zijn niet individueel benaderd. Het meisje zat in tweestrijd, want ze zag ook niet het nut van die massage, maar voelde zich wel verplicht. In de pers, de schoolkrant, en op de informatieavond voor ouders zegt de school: "Als kinderen echt niet willen meedoen, hoeft het niet". Maar volgens het meisje is de praktijk dat de juf zegt: "Pak maar een stoel, dan gaan we masseren". Er is geen aandacht voor bezwaren van kinderen. Ik heb het onze directrice gezegd, natuurlijk. Dit is maar één geval dat ik toevallig

ken. De onderwijsinspectie moet dit maar eens onderzoeken, en ik stuur ze binnenkort een brief. Waarom doen scholen kinderen dit aan? Ik denk dat veel ouders gewoon de kinderen naar de school laten gaan, maar thuis laatdunkend spreken over de “fratsen” van die verplichte massages. Het pleidooi voor massage op school is iets waar ze anderen van willen overtuigen, maar dat lang geen gemeengoed is. Hoe denken ze die gewetenssituaties en loyaliteitscrises te managen? Of hopen de scholen dat alle ouders die de massage afwijzen hun kinderen ergens anders naartoe brengen? Is dat realistisch?

In dit verhaal heb ik de nodige namen en rugnummers weggelaten, want volgens het parket Rotterdam gebeurt er niets strafbaars. Het ging mij om het laten zien van deze praktijken. Officier van Justitie van Rotterdam Sleeswijk Visser vond het ook wel wat om de Onderwijsinspectie en de Inspectie Volksgezondheid verder onderzoek te laten doen. Het Bisdom Rotterdam dacht aan de Nederlandse Katholieke Schoolraad. Het parlement zou de handschoen kunnen oppakken om gemeenten meer bevoegdheden te geven scholen geografisch de juiste plaats te geven.

Recente ontwikkeling

Het huis-aan-huisblad [De Heraut](#), dat nadrukkelijk aan onderzoeksjournalistiek doet, vroeg mijn basisschool naar de kindmassage. De directie heeft gelukkig, en dat is heel grootmoedig, een draai gemaakt. Ze zijn het nu eens met de meeste passages uit mijn (eerder geweigerde) artikelje voor de schoolkrant. De massage is facultatief geworden, dus ouders mogen het nu volgens de school verbieden. Helaas gaat de school nog niet vooraf individueel toestemming vragen aan ouders, zoals eigenlijk zou moeten. Op de ouderavond werd nog gezegd: “Als we een nieuwe rekenmethode willen invoeren gaan we daar ook niet uitgebreid over debatteren”. Wat natuurlijk niet kan, omdat ouders directies aan mogen spreken op aantoonbaar ondeugdelijke rekenmethodes (en die zijn er). De ouders zijn immers de baas, en de school staat ten dienste van de kinderen. Maar goed, in de Heraut staat nu dat de massage niet zo is als “rekenen of taal”.

Kinderen die niet meedoen moeten volgens de directie aan de kant zitten kijken. Dat is een beetje raar, omdat juist op onze basisschool voor alle activiteiten 1 of 2 alternatieven worden aangeboden. Volgens onderzoek¹¹ word je van lezen net zo rustig als van massage. Dat alternatief kunnen ouders natuurlijk altijd aankaarten bij de juf of meester. De school ontkent het voorval met het meisje dat klaagt over de massage. Lijkt mij niet handig

¹¹ Bello D, White-Traut R, Schwertz D, Pournajafi-Nazarloo H, Carter CS, “An exploratory study of neurohormonal responses of healthy men to massage”, in: Journal of alternative and complementary medicine, mei 2008, www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18576922?ordinalpos=4&itool=EntrezSystem2.PEntrez.Pubmed.Pubmed_ResultsPanel.Pubmed_DefaultReportPanel.Pubmed_RVDocSum

om erover te jikken dat je kinderen in (gewetens)nood brengt. De directie refereert verder weer aan groepsdruk, en dat is onaanvaardbaar. Ouders moeten ervan uit kunnen gaan dat scholen maatregelen nemen om dat soort groepsdruk te managen, omdat het anders kan omslaan in pesten. Een school mag die mogelijkheid niet open laten. Kinderen worden volgens mij door de school in een situatie gebracht met een verleiding om in te gaan tegen het terechte verbod van hun ouders, en dat is kwalijk. Puntje voor de Onderwijsinspectie.

Hier wreekt zich misschien de afstand die de school nu neemt van Touching Child Care en hun medische benadering. We hebben aan de ene kant nu de “orthopedagoog” en geregistreerde fysiotherapeut (medicus) van Touching Child Care, we hebben prof. Uvnäs-Moberg die veel onderzoek doet naar massage, we hebben orthopedagoog prof. Scholte, we hebben de medici van de Hersenstichting, en we hebben 50 Deense scholen in een wetenschappelijk onderzoek. Aan de andere kant hebben we een vertegenwoordiger van de Laurentiustichting (voor zover bekend zonder medische achtergrond) die zegt: “Wij vinden het geen geneeskundige behandeling. [...] Ik denk niet dat de kindmassages zoveel uitrichten”. Terwijl duizenden euro’s zijn uitgegeven aan de methode, vele uren van de leerkrachten zijn besteed aan trainingen (in plaats van andere na- en bijscholing), en de massage van januari tot juli zelfs verplicht was. Ouders krijgen via de school zelf niets te horen over deze nieuwe inzichten. Als ouders van de school een keuze mogen maken, hoe kunnen ze dat in vredesnaam zorgvuldig doen met die tegenstrijdige en onvolledige informatie? En zouden de ouders van de kinderen op het fotootje bij het artikel in het huis-aan-huisblad toestemming hebben gegeven voor deze reclame als ze goed waren geïnformeerd?

In mijn artikel in Skepter wijs ik erop dat Touching Child Care de kindmassage beter probeert vorm te geven dan hun concullega’s. Ik geef, op verzoek van hun directeur, suggesties voor geconstateerde onvolkomenheden. Onderdeel van de gekochte therapie zijn instructies om alles veilig te laten verlopen. Als scholen gaan shoppen in het totaalpakket, kan dat onveilige situaties opleveren voor de kinderen.

Joost Smits, jsmits@prize.nl, 06-52458150
Bestuurskundige, oud-deelgemeentelijk wethouder Jeugd, peuterspeelzalen en kinderopvang, vader van 2 kinderen
8 juli 2009

(namen en rugnummers op aanvraag beschikbaar ter controle van het verhaal)